

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ПІДГОТОВКИ ДО ЗОВНІШНЬОГО
НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ**

ВИПУСК 2

✓ учням

✓ абітурієнтам

✓ студентам

✓ учителям

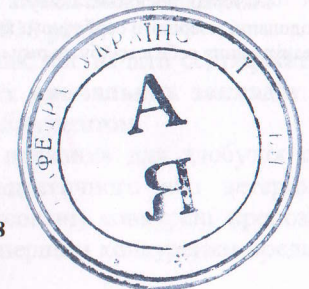
✓ викладачам

2018

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ПІДГОТОВКИ ДО ЗОВНІШНЬОГО
НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ**

Умань – 2018

УДК 37.016:811.161.2+821.161](06)
ТЗЗ

Рекомендовано до друку вченою радою факультету української філології
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 7 від 12 лютого 2018 року).

Рецензенти: доктор пед. наук, професор *В. О. Коваль*;
канд. пед. наук, професор *Н. П. Сивачук*.

Редакційна колегія: *Цимбал-Слатвінська Світлана*, кандидат педагогічних наук, доцент; *Січкарь Світлана*, кандидат філологічних наук, доцент; *Авраменко Валентина*, кандидат педагогічних наук, доцент; *Денисюк Василь*, кандидат філологічних наук, доцент; *Похилук Олена*, кандидат філологічних наук, спеціаліст вищої категорії, старший викладач; *Зарудняк Наталія*, викладач; *Денисюк Ірина*, викладач.

ТЗЗ **Теорія і практика підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури:** матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару / уклад. : В. І. Авраменко (розділи I, II), Н. І. Зарудняк (розділ III). Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. Вип. 2. 371 с.

У збірнику вміщено матеріали, які обговорювалися на Всеукраїнському науково-методичному семінарі «Теорія і практика підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури», що традиційно проводиться на факультеті української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини спільно з Міжвідомчим науково-дослідним центром прикладної лінгвістики та Вінницьким гуманітарно-педагогічним коледжем з лютого 2016 року. Запропоновані методичні, психологічні та теоретичні поради вчителів і викладачів – це ще одна спроба педагогів розставити акценти на тих аспектах, котрі сприятимуть якійсь підготовці випускників ЗНЗ до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури.

Матеріал посібника можуть використовувати всі, хто зацікавлений в успішному подоланні «першого серйозного іспиту на дорослість, на розуміння природи речей, на реалізування себе в майбутньому».

УДК 37.016:811.161.2+821.161](06)

©Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2018

Розділ I ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО

Цимбал-Слатвінська С. В.
(Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини)

ДЕСЯТЬ КРОКІВ ДО УСПІШНОЇ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ

Нині абітурієнтам самостійно досить важко зорієнтуватися у великій кількості освітніх програм, новацій вступної кампанії (формування електронного кабінету, пріоритети, вагові коефіцієнти, широкий конкурс), тому поінформованість є важливим фактором успішного вступу.

Упровадження практики зовнішнього незалежного оцінювання у сфері української освіти – одна з найбільш кардинальних реформ. Абітурієнти мають не тільки обрати предмети для складання ДПА (державної підсумкової атестації) у формі ЗНО (зовнішнього незалежного оцінювання) та ЗНО, а насамперед переглянути перелік предметів ЗНО, результати яких урахуватимуться під час вступу на кожну спеціальність – це і буде першим кроком до успішної вступної кампанії. Такий перелік уніфікований для вступу на бюджетну пропозицію в усі навчальні заклади.

У 2018 році зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень осіб, які виявили бажання вступати до ЗВО України, проводиться з української мови та літератури, історії України, математики, біології, географії, фізики, хімії, однієї з іноземних мов (за вибором): англійської, німецької, французької, іспанської.

Для вступу до вищого навчального закладу для навчання за ступенем бакалавра абітурієнт має подати до ВНЗ сертифікати ЗНО із **трьох конкурсних предметів**. У 2018 році приймаються сертифікати зовнішнього незалежного оцінювання 2016, 2017 та 2018 років, крім сертифікатів з англійської, французької, німецької та іспанської мов. Ці сертифікати ЗНО приймаються лише за 2018 рік.

Конкурсні предмети, з яких вступник має надати сертифікати ЗНО, визначені **Умовами прийому до вищих навчальних закладів у 2018 році** залежно від спеціальності, обраної абітурієнтом.

Для вступу на бюджетну форму навчання для здобуття ступеня бакалавра (магістра медичного, фармацевтичного або ветеринарного спрямувань) на відкриті та закриті (фіксовані) конкурсні пропозиції на основі повної загальної середньої освіти першим конкурсним предметом є

їх у вільному народному вжитку на період створення стійких зворотів, їх соціальною диференціацією тощо.

Компонентами фразеологізмів виступають, як правило, частотні в українському народному середовищі імена, наприклад: **Химка** (*розводити Химині кури*); **Палажка** (*баба Палажка*); **Оришка** (*кисла Оришка*); **Параска** (*баба Палажка і баба Параска*); **Маруся** (*по Марусин поясок*): Був час, коли Гітлер не мовчав перед німцями «мов скеля», він охочий до самохвальби, як та *баба Палажка* (ФСУМ, с. 16), *баба Палажка* – «язикатий, чванливий, пихатий»; – Ти мені, Брус, не кажи, – вигукнув тоненьким голоском Тягнирядно. Йому правду кажуть, а він *Химині кури розводить* (ФСУМ, с. 746), *розводити Химині кури* – «говорити про що-небудь, не варте уваги» та ін.

Отже, семантика фразеологізму є цілісною і утворилася в результаті злиття значень слів-компонентів, що є наслідком метафоризації словосполучення. Фразеологізм виражає своє значення сполукою двох і більше компонентів і цим істотно відрізняється від вираження значення окремим словом.

Фразеологізми української здатні характеризувати найрізноманітніші аспекти життя людини, найтонші її риси з виразним експресивно-емоційним відтінком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків, 1983. 134 с.
2. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ, 1973. 279 с.
3. Фразеологічний словник української мови : у 2 кн. Київ, 1993. Кн. 1–2. 984 с.

Жила Т. І.

(Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини)

ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ШКОЛІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО

Лексика – багатовимірний, відкрита система, адже лексичний склад безперервно поповнюється, змінюється з часом, залежить від суспільства. При цьому важливо сформулювати в учнів уявлення про лексику як систему.

Вивчення мовних явищ з погляду семантики є дуже важливим аспектом, адже у шкільному курсі ці питання розглядаються практично (напр., тематичні групи, лексико-семантичні угруповання), теоретично

(напр., значення, семантична структура (багатозначність) слова, синонімічні ряди, антонімічні пари та ін.) [1, с. 31].

Єдність із семантикою при вивченні мови дасть можливість виокремити лексико-семантичний рівень, як внутрішньо організовану єдність, елементи якої, постійно взаємодіючи один з одним, пов'язані стійкими семантико-системними зв'язками; навчить членувати семантику слова на менші одиниці (лексико-семантичні варіанти). В основі лексико-семантичної системи лежить значення слова, тому в мові немає слів, які б семантично не об'єднувалися з іншими словами, не несли певну інформацію [1, с. 47].

Такий багатоаспектний підхід до слова зумовлює необхідність формувати в учнів системно-лексичний погляд на слово, а саме віднесення слова до якої-небудь групи схожих слів, вивчення найзагальнішого значення цієї групи слів.

Лексико-семантичний підхід, тобто підхід до лексики з погляду семантики, є основою збагачення словника мови учнів, а також усієї словникової роботи, яка передбачає такі форми: пояснення (тлумачення) незнайомих дітям слів і окремих значень багатозначних слів; навчання дітей точному вживанню слів; введення в мову дитини тематичних, синонімічних словникових об'єднань, що дозволить підібрати для написання будь-якого тексту найбільш потрібні слова, збагатити індивідуальний словник дитини; розвиток в учнів уміння вживати певні лексеми залежно від типу мовлення (розповідь, роздум, опис), від стилю (діловий, науковий, художній, публіцистичний), від жанру (оповідання, вірш та ін.); формування вміння та навичок вилучення з текстів і мовлення штамлів, кліше, кальки, росіянізмів і заміни їх літературними варіантами.

Поряд з вивченням «Лексики» як особливого розділу науки про мову на спеціальних уроках, передбачених програмою, робота з лексики продовжується протягом усього курсу української мови, де знання учнів узагальнюються, поглиблюються.

Отже, вивчення словникового складу мови як системи, внутрішньої єдності окремих елементів можливе за умов, коли учні усвідомлюють слово як семантичну одиницю мови, що відтворює певний елемент дійсності, разом з тим виражає його суспільне значення (суспільно-політична лексика та ін.).

Зокрема, у ході роботи було переглянуто і проаналізовано підручники для 5–11 класів. У цих посібниках для учнів загальноосвітніх шкіл часто зустрічаються слова на позначення суспільно-політичних понять. Кожне слово має своє смислове навантаження, тому потребує тлумачення, адже як учитель, так і учні мають знати значення певного слова.

їх у вільному народному вжитку на період створення стійких зворотів, їх соціальною диференціацією тощо.

Компонентами фразеологізмів виступають, як правило, частотні в українському народному середовищі імена, наприклад: **Химка** (*розводити Химині кури*); **Палажка** (*баба Палажка*); **Оришка** (*кисла Оришка*); **Параска** (*баба Палажка і баба Параска*); **Маруся** (*по Марусин поясок*): Був час, коли Гітлер не мовчав перед німцями «мов скеля», він охочий до самохвальби, як та *баба Палажка* (ФСУМ, с. 16), *баба Палажка* – «язикатий, чванливий, пихатий»; – Ти мені, Брус, не кажи, – вигукнув тоненьким голоском Тягнирядно. Йому правду кажуть, а він *Химині кури розводить* (ФСУМ, с. 746), *розводити Химині кури* – «говорити про що-небудь, не варте уваги» та ін.

Отже, семантика фразеологізму є цілісною і утворилася в результаті злиття значень слів-компонентів, що є наслідком метафоризації словосполучення. Фразеологізм виражає своє значення сполукою двох і більше компонентів і цим істотно відрізняється від вираження значення окремим словом.

Фразеологізми української здатні характеризувати найрізноманітніші аспекти життя людини, найтонші її риси з виразним експресивно-емоційним відтінком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків, 1983. 134 с.
2. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ, 1973. 279 с.
3. Фразеологічний словник української мови : у 2 кн. Київ, 1993. Кн. 1–2. 984 с.

Жила Т. І.

*(Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини)*

ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ШКОЛІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО

Лексика – багатовимірна, відкрита система, адже лексичний склад безперервно поповнюється, змінюється з часом, залежить від суспільства. При цьому важливо сформулювати в учнів уявлення про лексику як систему.

Вивчення мовних явищ з погляду семантики є дуже важливим аспектом, адже у шкільному курсі ці питання розглядаються практично (напр., тематичні групи, лексико-семантичні угруповання), теоретично

(напр., значення, семантична структура (багатозначність) слова, синонімічні ряди, антонімічні пари та ін.) [1, с. 31].

Єдність із семантикою при вивченні мови дасть можливість виокремити лексико-семантичний рівень, як внутрішньо організовану єдність, елементи якої, постійно взаємодіючи один з одним, пов'язані стійкими семантико-системними зв'язками; навчить членувати семантику слова на менші одиниці (лексико-семантичні варіанти). В основі лексико-семантичної системи лежить значення слова, тому в мові немає слів, які б семантично не об'єднувалися з іншими словами, не несли певну інформацію [1, с. 47].

Такий багатоаспектний підхід до слова зумовлює необхідність формувати в учнів системно-лексичний погляд на слово, а саме віднесення слова до якої-небудь групи схожих слів, вивчення найзагальнішого значення цієї групи слів.

Лексико-семантичний підхід, тобто підхід до лексики з погляду семантики, є основою збагачення словника мови учнів, а також усієї словникової роботи, яка передбачає такі форми: пояснення (тлумачення) незнайомих дітям слів і окремих значень багатозначних слів; навчання дітей точному вживанню слів; введення в мову дитини тематичних, синонімічних словникових об'єднань, що дозволить підібрати для написання будь-якого тексту найбільш потрібні слова, збагатити індивідуальний словник дитини; розвиток в учнів уміння вживати певні лексеми залежно від типу мовлення (розповідь, роздум, опис), від стилю (діловий, науковий, художній, публіцистичний), від жанру (оповідання, вірш та ін.); формування вміння та навичок вилучення з текстів і мовлення штамлів, кліше, кальки, росіянізмів і заміни їх літературними варіантами.

Поряд з вивченням «Лексики» як особливого розділу науки про мову на спеціальних уроках, передбачених програмою, робота з лексики продовжується протягом усього курсу української мови, де знання учнів узагальнюються, поглиблюються.

Отже, вивчення словникового складу мови як системи, внутрішньої єдності окремих елементів можливе за умов, коли учні усвідомлюють слово як семантичну одиницю мови, що відтворює певний елемент дійсності, разом з тим виражає його суспільне значення (суспільно-політична лексика та ін.).

Зокрема, у ході роботи було переглянуто і проаналізовано підручники для 5–11 класів. У цих посібниках для учнів загальноосвітніх шкіл часто зустрічаються слова на позначення суспільно-політичних понять. Кожне слово має своє смислове навантаження, тому потребує тлумачення, адже як учитель, так і учні мають знати значення певного слова.

Беручи до уваги те, що кожне зі слів, яке належить до лексики на позначення суспільно-політичних одиниць, подане в певному контексті, то і значення його буде носити певний смисловий відтінок, стилістичне навантаження, а також буде зрозумілим його віднесення до певної частини мови, групи застарілої чи загальноновживаної лексики. Це видно з прикладів речень, що використовуються в підручниках (5–11 кл.). Фіксуються речення з публіцистичних текстів, текстів ЗМІ [3, с. 7].

У підручниках з української мови суспільно-політична лексика представлена такими номенами: *бюджет, вітчизна, геноцид, голодомор, дисидент, імперія, кандидат, комітет, мир, соборність, спільнота, демократія, державність, конституція, нація, революція, реформа* та ін.

Поступове, але послідовне збільшення частоти вживання слова *демократія* [“форма управління, державний лад за якого верховна влада належить народові” (ВТССУМ, с. 283)] в ЗМІ сприяло тому, що лексема почала вживатися в прикладах шкільних підручників: *Також маємо зрозуміти, що російський шлях до демократії відмінний від шляху Центральноєвропейських країн до демократії* (Д. – 2007, 05.07).

Виявила себе в зростанні частоти вживання лексема *конституція* [“основний закон держави, що визначає державний і суспільний лад, виборчу систему, принципи організації та діяльності державних органів, основні права та обов’язки громадян” (ВТССУМ, с. 566)]: ... *Саме нова Конституція стане темою цієї передвиборчої компанії* (Д. – 2007, 19.07); *Упродовж років незалежності України здійснювалися спроби реформувати українську Конституцію* (УК – 2008, 15.05).

Активно починає використовуватися лексема *нація*: ... *переміг імператив свободи – красивої свободи молоді і прекрасної нації* (ДзТ. – 2007, 30.06 – 06.07).

Повертається лексика, яку тривалий час не використовували. Це сприяє відродженню частини духовних традицій, культурних цінностей і суспільних реалій, втрачених у ході історії: *гімназія, гетьман, гривня, губернатор, доба [епоха], добродій, лицей, пан, перемовини, рада, радник, речник, соборність, тризуб, часопис* та ін. У сучасному вживанні застарілої лексики поєднуються два різних процеси: активізація її використання (при цьому застаріле слово виступає як стилістичний засіб); актуалізація значення слів (при цьому слово перестає бути історизмом).

Назви на позначення суспільно-політичних одиниць функціонують у мові ЗМІ, публіцистичних та художніх творів з різними значеннями [4, с. 17]. Однією з особливостей уживання цих назв у мові творів, внесених у шкільні підручники з української мови, є використання їх для побудови метафор, порівнянь: *коронувати переможця, інформаційна безпека,*

політична зрілість та ін.: *Тестом на політичну зрілість українського суспільства мають стати президентські вибори* (УК. – 2004. – № 25).

Окрему групу слів, яка активно еволюціонує у складі суспільно-політичної лексики української мови, мови ЗМІ, становлять запозичення з інших мов, які теж представлені в шкільних підручниках з української мови.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. став часом інтенсивного розширення політичних, економічних та культурних зв’язків України з іншими країнами. Це спричинило посилення надходження в українську мову чужомовної лексики: *бюджет, віза, вето, він-персона, грин-кард, дебати, імідж, імпічмент, інвестор, корупція, ліберальний, меценат, олігарх, парламент, піар, рейтинг, саміт, спікер* тощо [4, с. 14]. Цей процес пов’язаний насамперед із процесом державотворення на теренах України: *Відбулися чергові дебати навколо проекту Закону про пресу* (УК. – 1991. – № 41).

В останній час активністю позначене слово *еліта*: є дефініція, словотвірне гніздо (*елітний, елітарний* тощо), що свідчить про міцне входження слова в лексичну систему. Слово має граматичні особливості, має широкі можливості лексичної сполучуваності: *бізнесова еліта, військова еліта, гуманітарна еліта, інтелектуальна еліта, політична еліта, правляча еліта, регіональна еліта, українська еліта*. Для прикладу кілька речень зі ЗМІ: *Фактично, впродовж усієї історії в Україні правляча еліта як така не існувала* (ДзТ. – 2003. – 15 – 24.11); *От коли до управління прийде політична еліта, котра поставить суспільні інтереси вище своїх, тоді буде гармонійний розвиток суспільства ...* (Д. – 2007, 03.04).

Іншомовні слова-позначення іноді лаконічніше дозволяють викласти якусь певну інформацію і тому вживаються, зокрема, і на уроках: *інфляція – збільшення кількості паперових грошей і швидке їх знецінення; парламент – Верховна Рада; президент – глава держави; рейтинг – показник оцінки діяльності, популярності; спікер – Голова Верховної Ради* та ін. Деякі вчені пояснюють нагромадження іншомовних слів у мові тенденцією до економії мовних засобів, оскільки за одним іншомовним терміном може закріплюватися ціле словосполучення [2, с. 237].

Одним із важливіших зовнішніх чинників історичного розвитку мови в сучасному мовознавстві є мовні контакти [2, с. 238]. Саме процес контактів різних культур знаходить відображення в лексичних запозиченнях: *бізнесмен, бренд, брифінг, брокер, дилер, імпічмент, інвестор, маркетинг, моніторинг, піар, процесор, холдинг* та ін.

Отож суспільно-політична лексика української мови демонструє активний процес запозичення іншомовної лексики, з яким ми знайомимо учнів на уроках української мови в ході підготовки до ЗНО.

Можна сказати, що суспільно-політична лексика посідає не останнє місце в реченнях, представлених у вправах і завданнях з української мови, використаних у підручниках для 5–11 класів.

Отже, ознайомлення учнів зі значенням слова, його семантичного структурою є першорядним завданням навчання лексики. Без аналізу значення таких слів не можна вивчати ні словотвір, ні особливості правопису, ні морфологію, ні синтаксис. Значення слова є вирішальним і в роботі над зв'язним мовленням, збагаченням словника та ін.

ДЖЕРЕЛА

ВТССУМ – Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, 2005. 1728 с.

Д – «День»

ДзТ – «Дзеркало тижня»

ДУ – «Демократична Україна»

УК – «Урядовий кур'єр»

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ, 1988. 256 с.
2. Кислюк Л. П. Нові англійські запозичення і термінологія // Українська термінологія. Львів, 1992. С. 236–239.
3. Стишов О. А. Лексичні й стилістичні неологізми в ЗМІ з погляду мовної культури // Культура слова. 1999. Вип. 52. С. 3–12.
4. Стишов О. А. Особливості розвитку лексичного складу української мови кінця ХХ століття // Мовознавство. 1999. № 1. С. 7–21.

*Кучеренко І. А., Мамчур Л. І.
(Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини)*

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВИЗНАЧАТИ РІД ІМЕННИКА: БАЗОВІ АСПЕКТИ В ПІДГОТОВЦІ ДО ЗНО

Мовна компетентність дає можливість особистості застосовувати лінгвістичні засоби української мови як системи незалежно від соціолінгвістичного значення їх варіантів і від прагматичних функцій їх реалізації. Мовна компетентність включає знання мови, тобто мовних

одиниць, законів, правил, за якими формуються правильні мовні конструкції й повідомлення, здійснюється трансформація та перетрансформація, мовні вміння, що стосуються всіх рівнів мовної системи, а також досвід застосування їх у процесі мовленнєвої діяльності.

Учні мають володіти засобами української (державної) мови, оскільки за їх допомогою можна побудувати і сформулювати зв'язні висловлення різних стилів, типів і жанрів мовлення, що будуть використані в різних сферах спілкування. Йдеться про знання мови на фонологічному, орфоепічному, семантичному, (лексичному і фразеологічному, граматичному (морфологічному і синтаксичному) та структурно-синтаксичному рівнях. Знання всіх елементів фонетики української мови, законів сполучуваності алофонів у мовленні, знання граматичних категорій, значень, форм і правил функціонування їх, розуміння значень (семантичних, граматичних, стилістичних) значної кількості слів, що становлять лексичну основу мови, та знання правил сполучуваності їх і деривації – вміння формувати речення різних семантичних та структурних типів. Окрім цих складників, до мовної компетентності вклучаємо вміння створювати, перефразувати висловлювання, розрізняти синонімію та омонімію, правильні й неправильні синтаксичні одиниці.

Мовна компетентність, на думку Д. Хаймса, – це «не тільки володіння граматикою й словником, а й знання умов, ситуацій, у яких відбувається мовленнєвий акт» [3]. У тлумаченні вченого обсяг цього лінгвістичного поняття, що є складником комунікативної компетентності, досить широкий і включає лінгвістичний та комунікативний компоненти. Вважаємо, що мовна компетентність оперує лише мовними одиницями, а структурні елементи комунікативної ситуації є основою комунікативної компетентності учнів. А. Шумарова до мовної компетентності зараховує також показники інтерференції (проникнення рис однієї мови в іншу), продуктивність мовлення, здатність утворювати нові форми, «швидкість / легкість мовлення, його правильність, насиченість, семантичну і стилістичну відповідність» [4, с. 15].

Мовна компетентність передбачає досконале володіння мовними засобами всіх її рівнів, особливо лексичну, граматичну і стилістичну вправність мовців, її формування здійснюється внаслідок взаємодії природної мовної здатності людини й засвоюваного мовного матеріалу впродовж вивчення будови мови і правил утворення та функціонування мовних конструкцій. Знання мовної системи, володіння її засобами дозволяє особистості формувати і формулювати власні думки, інтерпретувати чуже висловлювання, тобто забезпечує успішну й повноцінну комунікацію.

Нарешті, ще на етапі становлення перебуває і зовсім «молодий» аналіз – *екокритичний* – перепрочитує відомі твори, звертаючи особливу увагу на репрезентацію в них світу природи; розширює сферу застосування низки екопонять, прикладаючи їх до «сторонніх» явищ: ріст і енергія, рівновага й дисбаланс, симбіоз і взаємозалежність тощо; обстоює екоцентричні цінності старанного дослідження, колективної етичної відповідальності й поваги до інтересів світу поза нами [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. Київ, 2008. 358 с.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підручник. Київ, 2001.
3. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Київ, 2013. 280 с.
4. Пахаренко В. Українська поезика. Черкаси, 2009. 690 с.

ЗМІСТ

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО	3
<i>Цимбал-Слатвінська С. В.</i>	
ДЕСЯТЬ КРОКІВ ДО УСПІШНОЇ ВСТУПНОЇ КАМПАНІ	3
<i>Якимчук І. П., Якимчук Б. А.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА УЧАСНИКАМ ЗНО	8
<i>Похилюк О. М.</i>	
ІНТЕРАКЦІЯ ЯК ПРОВІДНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ	16
<i>Скрипник Н. І.</i>	
ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК СКЛАДОВА СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ ЗАНЯТЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	20
<i>Луцинкевич Л. А.</i>	
ДИДАКТИЧНА СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ УЧНІВ ДО ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ	25
<i>Форманчук В. В.</i>	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ	33
<i>Козак Н. М.</i>	
ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ І ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ – ПОТРЕБА ВІД УЧНІЯ ВСЕБІЧНОЇ МОВНОЇ ТА ЛІТЕРАТУРНОЇ ПІДГОТОВКИ	49

Розділ II

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ДО ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	57
<i>Комарова З. І., Молодичук О. А.</i>	
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ФОНЕТИКИ, ГРАФІКИ, ОРФОЕПІЇ: РІЗНОТИПНІСТЬ І ШЛЯХИ УСПІШНОГО ВИКОНАННЯ	57
<i>Січкач С. А., Денисюк І. А.</i>	
ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ЯВИЩА СПРОЩЕННЯ В ГРУПАХ ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЗНО	62
<i>Сьомак А. М., Позднякова Л. В.</i>	
ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ НАВИЧОК ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІХ КЛАСАХ	67
<i>Денисюк В. В.</i>	
МОРФЕМІКА: СКЛАДНЕ В ПРОСТОМУ (проблеми підготовки абітурієнтів до ЗНО)	72
<i>Гонца І. С., Розгон В. В.</i>	
СЕМАНТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	77
<i>Жила Т. І.</i>	
ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ШКОЛІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО	82
<i>Кучеренко І. А., Мамчур Л. І.</i>	
ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВИЗНАЧАТИ РІД ІМЕННИКА: БАЗОВІ АСПЕКТИ В ПІДГОТОВЦІ ДО ЗНО	86
<i>Середюк Л. В., Прокопчук В. Я.</i>	
ЛІНГВІСТИЧНІ ІГРИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У 7–8 КЛАСІ	93
<i>Коваленко В. О.</i>	
ГОТУЄМОСЯ ДО СКЛАДАННЯ ЗНО З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	108